

SUOMU

SUOMALAINEN KALASTAJA

EI MIKÄÄN KALAVALE

Esittelyssä kalaston-
hoitomaksun hyödyt

OTA OMA KALASTUS-
KORTTISI TALTEEN
TAKAKANNESTA!

Järvilohen
sitkeä sinnittely

Tutkijoiden
verkot vesillä

Merkitse
pyydykset oikein

Nitistä
rapurutto

Kalastuksesta
ammatti

SUOMU

SUOMALAINEN KALASTAJA

2. vuosikerta,
ilmentymispäivä 8.5.2018

TOIMITUSSIIHTEERI

Ilkka Numminen,
Metsähallitus
040 635 0325
ilkka.numminen@metsa.fi

TOIMITUSKUNTA

Maa- ja metsätalousministeriö
Eija Kirjavainen, Roni Selén, Iina Bister
Metsähallitus
Aku Ahlholm, Mikko Malin
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Teemu Hentinen, Mikko Koivurinta,
Markus Huolila, Hannu Salo
Luonnonvarakeskus
Hanna Ikäheimo
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
Jaana Vetikko
Kalatalouden Keskusliitto
Tapio Gustafsson, Malin Lönnroth
Suomen sisävesiammatti-kalastajat ry
Juha Piilola

ULKOASU

Siberia

PAINO

PunaMusta

OSOITELÄHDE

Metsähallituksen
erälupien asiakasrekisteri
(kalastonhoitomaksurekisteri)

KANNEN KUVA

Johannes Sipponen

3

Kalastajat kokevat unohtumattomia luontoelämyksiä

Vesillä saadut elämykset eivät synny ilman määrätietoista työtä kalakantojen eteen, muistuttaa maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä pääkirjoituksessaan.

4

Miten kalastonhoito-maksulla saa kalastaa?

Suomen kalastusmaksujärjestelmä perustuu kalastuslakiin. Tässä Suomen tietopaketti kalastusluvista.

7

”Onko niin, että...”

Yleisimmät kysymykset kalastonhoitomaksusta. Jos vielä askarruttaa, tarkista täältä.

8

Kalastonhoitomaksut kehittävät kalastusta

Suomu esittelee kolme kalastonhoitomaksuvaroin tuettua hanketta eri puolelta Suomea.

11

Kalastusuutisia

12

Koekalastukset paljastavat järven ekologisen tilan

Piipahdetaan tutkijan matkassa Lahden Vesijärvellä nostamassa verkkoja ja selvittämässä, mistä saalis kertoo.

16

Sukupuuton partaalta elävien kirjoihin

Järvilohi on sitkeä selviytyjä, jonka tarina on kuin jännityskirjasta.

19

Merkitse pyydyksesi oikein

Oikein merkityt pyydykset helpottavat muita vesillä liikkujia ja lisäävät turvallisuutta.

20

Rapuvesien hienoa lumoa

Jokaisen ravustajan vastuulla on rapuruton leviämisen ehkäisy ja rapuvesistä huolehtiminen.

22

Kun kaloista tuli tärkeimmät työkaverit

Miten käy, kun hyvä harrastus muuttuu ammatiksi? Aki Huhtanen ja Ville Toivonen kertovat valinnoistaan.

24

Kalastuskortti & Veneilijän muistilista

Kuva: Mainostoimisto Haaja

KALASTAJAT KOKEVAT UNOHTUMATTOMIA LUONTOELÄMYKSIÄ

Suomen puhtaat ja runsaat vedet tarjoavat meille erinomaiset mahdollisuudet kalastaa. Kalastus onkin lähes kansallisharrastus – niin moni meistä sitä harrastaa. Vähintään 1,5 miljoonaa suomalaista kalastaa kerran vuodessa. Luonnonvarakeskuksen mukaan vuonna 2016 miehistä useampi kuin joka kolmas ja naisista joka viides kalasti.

Kalastaessa koetaan aitoja luontoelämyksiä ja saadaan saaliiksi puhdasta lähiruokaa. Vesillä vietetty aika lataa akkuja arjen haasteisiin ja kohentaa näin kalastajan terveyttä ja hyvinvointia.

Kalastonhoitomaksu puhuttaa kalastajia tasaisin väliajoin. Kerätyillä maksuilla

rahoitetaan suurelta osin kalavarojen hoito. Metsästäjille on metsästyslupamaksujen avulla rahoitettu Metsästäjä-lehti, jolla on pitkät perinteet tiedotuskanavana. Osittain tästä syystä metsästäjät ovat olleet paremmin selvillä, kuinka kerättyjä maksuja käytetään.

Viime vuonna julkaisimme lehden myös kalastonhoitomaksun maksaneille, jotta näiden varojen käyttö ja vaikutukset tulisivat tutummiksi. Saimme lehdestä hyvää palautetta ja päätimme jatkaa käytäntöä.

Vesillä saadut elämykset eivät synny ilman määrätietoista työtä kalakantojen eteen. Juuri tätä työtä rahoitetaan kalastonhoitomaksuilla. Sitä tehdään osakas-

kunnissa, kalastusalueissa ja järjestöissä sekä yhdistyksissä ja kerhoissa. Kaikkien näiden toimijoiden panosta tarvitaan, jotta järjestelmä toimii.

Myös tämä lehti on rahoitettu kalastonhoitomaksuilla. Näillä sivuilla haluamme kertoa esimerkkien avulla tarkemmin, minkälaiseen työhön kerätyt varat menevät.

Toivomme sinulle kiintoisia lukuhetkiä Suomen parissa!

Jari Leppä
Maa- ja metsätalousministeri

Kiitos kuuluu kalastajille

Tämä Suomu-lehti lähetetään kiitoksena heille, jotka ovat kuluvan vuoden aikana maksaneet kalastonhoitomaksun kalenterivuodeksi. Lehti julkaistaan kerran vuodessa, ja sitä jaetaan kevästä syksyyn saakka. Suomessa kerrotaan uutisia, ajankohtaisia aiheita ja tarinoita kalastonhoitomaksusta ja kalastuksesta. Lehden luettuun kalastaja tietää oleelliset kalastukseen liittyvät säännöt

ja voi nauttia mukavasta harrastuksestaan vastuullisesti.

Arvostamme palautettasi!

Arvomme 31.10.2018 mennessä nettilomakkeella palautetta antaneiden kesken kalastusaiheisia palkintoja!

www.eraluvat.fi/suomu

*Monet koskialueet edellyttävät kohdekohtaisen luvan hankkimisen.
Yleensä lupavaroja käytetään esimerkiksi lohikalojen istutuksiin.
Kuvassa Keihärinkoski Viitasaarella.*

MITEN KALASTONHOITO-MAKSULLA SAA KALASTAA?

Tuhansien järvien maassa ja pitkällä rannikolla kalastonhoitomaksu mahdollistaa monipuolisen kalastuksen.

Teksti: Kimmo Pöri

Suomen kalastusmaksujärjestelmä perustuu kalastuslakiin. Yleiskalastusoikeudella jokainen saa onkia, pilkkiä sekä kalastaa silakkalitkalla ilman lupia. Pyyntimuodoilla on kuitenkin rajoituksia.

Kalastuslaissa maksuttomalla onkimisella tarkoitetaan kalastusta, jossa käytetään yhtä vapaa ja koukkua ilman heitto- kalastukseen soveltuvaa kela ja viehettä. Vieheellä puolestaan tarkoitetaan keinotekoisesti valmistettua, koukuilla varustettua houkutinta, joka liikkeellään, värillään tai muodollaan houkuttaa kalaa iskemään. Maksuton pilkkiminen on kalastusta yhdellä lyhyehköllä vavalla ja siimaan kiinnitetyllä, pystysuunnassa liikuteltavalla pilkillä.

Muuta kalastusta kuin onkimista, pilkkimistä tai silakanlitkausta harjoittavan 18–64-vuotiaan kalastajan on suoritettava

valtiolle kalastonhoitomaksu. Jokaisella kalastonhoitomaksun suorittaneella sekä jokaisella alle 18-vuotiaalla ja 65 vuotta täytäneellä on oikeus harjoittaa viehekalastusta yhdellä vavalla ja vieheellä koko maassa.

Kalastonhoitomaksulla kalastettavan alueen ulkopuolella ovat vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueet, kalastuskieltoalueet sekä kohdekohtaisen luvan vaativat erityiskohteet. Kalastajan pitää pystyä tarvittaessa todistamaan ikänsä kalastuksenvalvojalle, jos kalastusoikeus perustuu ikään. Mukana on myös pidettävä todiste kalastonhoitomaksun maksamisesta. Osoituksena maksusta käyvät kalastonhoitomaksun ostokuitti ja tämän lehden takasivun kalastuskortti.

Kalastuksessa avustaminen ei edellytä kalastonhoitomaksua, jos pyyntivälineisiin ei kosketa kalastuksen yhteydessä.

YKSINKERTAINEN LUPAJÄRJESTELMÄ

Kalastuslupien tarpeen määrittävät kalastustapa ja kalastajan ikä.

KALASTUSTAPA	18-64-VUOTIAS	ALLE 18-VUOTIAS JA 65 VUOTTA TÄYTTÄNEET
Onkiminen, pilkkiminen, silakanlitkaus	maksuton	maksuton
Viehekalastus yhdellä vavalla	kalastonhoitomaksu*	maksuton
Pyydyskalastus ja ravustus	kalastonhoitomaksu ja vesialueen omistajan lupa	vesialueen omistajan lupa
Viehekalastus usealla vavalla	kalastonhoitomaksu ja vesialueen omistajan lupa	vesialueen omistajan lupa

* Kalastonhoitomaksulla kalastettavan alueen ulkopuolelle jäävät vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueet, kalastuskieltoalueet ja kohdekohtaisen luvan vaativat erityiskohteet.

Jokamiehen oikeudet koskevat myös kalastajia

Itsepyydetty kala kuuluu suomalaisen ruokapöytään. Ilman laajoja liikkumisen ja leiriytymisen mahdollistavia jokamiehen oikeuksia se olisi harvojen herkkua.

Eurooppalaisittain laajat jokamiehen oikeudet mahdollistavat vapaan liikkumisen ja leiriytymisen vesialueilla muutamin poikkeuksin ympäri vuoden. Maan- tai vesialueen omistajan lupa tarvitaan kuitenkin joissakin tapauksissa, kuten vaikkapa tulen tekemisessä.

Pääsääntö kuitenkin on, ettei mistään jokamiehen oikeuksien turvin tapahtuvasta toiminnasta saa aiheuttaa maan- tai vesialueen omistajalle vähäistä suurempaa haittaa.

Missä saikaan rantautua?

Jokamiehen oikeuksiin kuuluu oikeus käyttää vesistöjä virkistykseen. Esimerkiksi veneily ja uiminen on sallittua toisen vesistössä.

Vesillä liikkuja saa käyttää ranta-aluetta siellä, missä liikkuminenkin on sallittua jokamiehen oikeuksien nojalla. Maanomistaja ei saa pystyttää maihinnousua kieltäviä kylttejä. Piha-alueille tai luonnonsuojelualueille ei kuitenkaan saa rantautua. Vesialueelle saa ankkuroitua tilapäisesti, kunhan se ei aiheuta tarpeetonta vahinkoa, haittaa tai häiriötä.

Leiriytyminen on pidettävä lyhytaikaisena

Jokamiehen oikeuksilla saa leiriytyä väliaikaisesti toisen maille. Yleisen käytännön mukaan yöpyminen esimerkiksi telttailleen on sallittua yhden kahden vuorokauden ajan, mutta pidempiaikaiseen leiriytymiseen tarvitaan maanomistajan lupa. Yöpymisestä ei saa aiheutua häiriötä maanomistajalle. Pyydysten säilyttäminen toisen maalla vaatii maanomistajan luvan.

Jäätynyt vesistö on poikkeuksellinen alue jokamiehen oikeuksien kannalta. Jäätäneellä vesialueella saa ilman maanomistajan lupaa leiriytyä telttailleen tai asuntovaunulla, tehdä avotulen, ajaa moottoriajoneuvoilla sekä hiihtää ja liikkuu jalan tai hevosella.

Jääalueilla kulkevien on huomioitava vesistön äärellä olevat rakennukset, kuten kesämökit. Ne nauttivat pihapiirin suojaa, joka ulottuu myös rannan edustan vesialueelle.

Avotulen teko toisen maalle ilman lupaa tai pakottavaa tarvetta on kielletty. Maasta eristettyjä retkikeittimiä ja grillejä ei luokitella avotuleksi, eli leiripaikalle saa tuoda oman grillin ja käyttää sitä ilman maanomistajan lupaa. Sen sijaan kertakäyttöiset grillit katsotaan avotulen tekemiseksi ja ovat tästä syystä kiellettyjä käyttää ilman maanomistajan suostumusta. ■

Jokamiehen oikeuksiin kuuluu oikeus käyttää vesistöjä virkistykseen.

Nuotio kala on usein maistuvin kala. Jokamiehen oikeudella saa ympäristöstä ottaa vain maahan pudonneita oksia, maanomistajan luvalla muutakin puuta.

Kuva: Johannes Sipponen

"ONKO NIIN, ETTÄ..."

YLEISIMMÄT KYSYMYKSET KALASTONHOITOMAKSUSTA

Metsähallitus vastaa kalastonhoitomaksujen keräämisestä. Metsähallituksen Eräpalveluiden asiakaspalvelijat vastaavat vuodessa yli 10 000 puheluun, joista suuri osa koskee kalastonhoitomaksuja ja sitä, miten niillä saa kalastaa.

Millä alueilla kalastonhoitomaksulla saa kalastaa?

Siellä, missä kalastusta ei erikseen ole rajoitettu. Kätevimmin rajoitus-alueet voi tarkistaa verkossa osoitteessa kalastusrajoitus.fi. Pelkällä kalastonhoitomaksulla ei saa kalastaa vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla, kalastuskieltoalueilla sekä erityiskohteilla, kuten istuta ja ongi -lammikoilla.

Riittääkö pelkkä kalastonhoitomaksu, jos olen menossa merelle tai järvelle uistelemaan?

Jos heittokalastaa tai vetouistelee yhdellä vavalla ja vieheellä, niin pääsääntöisesti kyllä. Jos käyttää esimerkiksi uistelussa useampaa vapaa, tarvitaan vesialueen omistajan lupa. Kannattaa myös tarkistaa, onko alueella kalastusrajoituksia.

Täytyykö minun maksaa kalastonhoitomaksua tänä vuonna, jos täytän kesällä 65 vuotta?

Kalastonhoitomaksu tulee olla kalastusajalta maksettuna niin kauan kuin kalastaja on 64-vuotias. Kalastonhoitomaksun tarpeen ratkaisee syntymäpäivä, ei syntymävuosi.

Mitä lupia tarvitsen mukaan kalastusreissulle?

Kun kalastaa muutoin kuin ongella, pilkillä tai silakkalitikalla, mukana on lain mukaisesti oltava todistus kalastonhoitomaksun maksamisesta. Tämän lehden takakannessa oleva kalastuskortti käy todisteena maksamisesta, samoin kalastonhoitomaksun ostokuitti.

Jos kalastustapa edellyttää kalastonhoitomaksun maksamista, alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden on pidettävä mukana henkilöllisyystodistus iän selvittämistä varten.

Mukaan tulee ottaa myös mahdolliset vesialueen omistajan myöntämät luvat.

*Tsekkaa
kalastusrajoitus.fi*

MISTÄ LÖYTÄÄ KALASTUSLUPIEN MYYJÄN?

Vesialueen omistajien kalastuslupien myyjän löytämistä helpottaa, jos tietää, mille alueelle on menossa kalastamaan. Monella kalastusalueella on verkkosivut, joilla annetaan tarkempia ohjeita tarvittavien lupien ostamisesta.

Apua myyjän löytämisessä saa myös kalatalouskeskuksista, jotka ovat jakautuneet maakunnittain. Kalatalous-

keskuksien yhteystiedot löytyvät Kalatalouden Keskusliiton verkkosivuilta **ahven.net**. Neuvoja antavat myös Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön kalatalousasiantuntijat, jotka toimivat alueellisesti ympäri Suomen. Heidän yhteystietonsa on koottu järjestön verkkosivulle **vapaa-ajankalastaja.fi**.

Kunnat ja kaupungit kertovat yleensä omilla verkkosivuillaan, millaisia kalastuslupia heidän vesialueillaan vaaditaan. Valtion vesialueille lupia myy Metsähallitus osoitteessa **eräluvut.fi** ja palvelunumerossa 020 69 2424.

Kalastusalueen mahdollisiin rajoituksiin voi tutustua osoitteessa **kalastusrajoitus.fi**.

KALASTONHOITOMAKSUT KEHITTÄVÄT KALASTUSTA

Kalastonhoitomaksuista kerätyillä varoilla tuetaan suomalaista kalastusta. Maksurahoilla edistetään esimerkiksi erilaisia kalastukseen ja kaloihin liittyviä kehittämishankkeita ympäri maan. Suomi esittelee kolme kalastonhoitovaroin tuettua hanketta.

Teksti: Tuomo Pirttimaa

Minkä kokoisena kuha kutee Pirkanmaalla?

Kalastonhoitomaksut olivat isossa roolissa selvitetessä Pirkanmaan järvien kuhan kutemista.

– Kun kalastus- ja kalatalousalueet laativat vesien käyttörajoituksia ja suosituksia vaikkapa alamitoista ja verkon silmääkoon rajoituksista, täytyy olla perillä, minkä ikäisenä ja kokoisena kuha lisääntyy, tiivistää kalatalousneuvoja **Ismo Kolarin** Pirkanmaan kalatalouskeskuksesta.

Tämän selvittämiseksi otettiin kuhanäytteitä talvina 2015 ja 2016 kahdeksalla kalastusalueella ja 12 järvellä, joista suurimpina Näsijärvi ja Längelmävesi. Erot järvien välillä ovat suuria, lisääntymisikä ja -koko vaihtelivat merkittävästi.

– Rehevässä Mouhijärvessä ja Kyrösjärvessä ensimmäiset naaraat olivat sukukypsiä jo 32-senttisinä ja suurin osa jo 38-senttisinä. Karummassa Mallasvedessä ensimmäiset olivat sukukypsiä 38-senttisinä ja 80 prosenttia kuhista vasta yli 45-senttisinä. Sukukypsyyden kuhat saavuttavat 4–7-vuotiaana.

Kolarin mukaan oli merkittävä havainto, että nopeasti kasvaneet kuhat olivat sukukypsiä nuorempina.

Hankkeen tuloksia ei ole vielä otettu käyttöön kalastusrajoitusten ja -suositusten pohjaksi, vaikka siihen tuntuu olevan jo paineita. Kolarin mukaan ensin odotellaan kahden muun hankkeen tuloksia. Pirkanmaalla selvitetään parhaillaan kuhan kalastuspainetta, -määräyksiä, istutusten vaikutuksia ja tehdään kuhakannan geneettisiä selvityksiä.

”Oli merkittävä havainto, että nopeasti kasvaneet kuhat olivat sukukypsiä nuorempina.”

– Näiden jälkeen voidaan antaa käytön ja hoidon suunnittelulle parempia suosituksia.

Kalastonhoitomaksuilla katettiin 44 prosenttia noin 90 000 euron selvityksestä.

Hankkeesta löytyy tietoa osoitteesta kuhamaa.fi/kuhaseminaari

Valtakunnallisesti kuhan alamitta on 42 senttimetriä. Ely-keskukset voivat alueellisesti määrätä korkeampia tai matalampia pyyntimittoja.

Kuva: Tuomo Pirttimaa

Jokitalkkarilla riittää töitä

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesien-suojeluyhdistyksen käynnistämä Jokitalkkari-hanke lähti liikkeelle sekä kalaston että vesien virkistyskäytön parantamisesta.

Kolmena vuotena 2014–2017 tehtiin suorastaan hengästyttävä lista asioita: kalastuksenvalvontaa, kalataloudellisia kunnostuksia Vantaalla, Nurmijärvellä ja Riihimäellä, huollettiin melontareittejä, siivottiin jokivarsia, toteutettiin kaksi lasten ja nuorten onkikohdetta, inventoitiin lohikalojen lisääntymisalueita... Pelkkä neljän vuoden työlistan selvittäminen vei si tähän juttuun varatun tilan.

Ihmisten tietoisuus lähivesien kuntoa kohtaan on mennyt parempaan suuntaan.

Jokitalkkari, iktyonomi **Velimatti Leinonen**, miten ihmeessä hankkeella saatiin aikaan näin laajakirjainen lista tehtyjä töitä?

– Yhteistyötahoja oli mukana paljon, muun muassa Uudenmaan ja Hämeen ELY-keskukset, vesistöalueen kunnat, kalastusalueet ja osakaskuntia. Töihin saatiin tukea, kun niin moni taho näki sen tarpeelliseksi.

Jokitalkkari-hankkeen rahoitus oli vuodesta riippuen 50 000–80 000 euroa, johon kalastonhoitomaksuista saatiin 10 000–16 000 euroa.

Positiivisia merkkejä on ilmassa. Leinosen mukaan ihmisten tietoisuus lähivesien kuntoa kohtaan on mennyt parempaan suuntaan.

– Samoin Vantaanjoen äärimmäisen uhanalainen meritaimen on nostanut päätään.

Paljon on vielä tehtävää, ja siihen jokitalkkari on täysin oikea tekijä. Hankkeen ehkä merkittävin saavutus on se, että Leinonen voi jatkaa täysipäiväisenä jokitalkkarina.

Jokitalkkarin työtä voi seurata osoitteessa
www.vhvsy.fi/sivut/jokitalkkari

Kuva: Henrik Kettunen / Vaelluskalary

Jokitalkkari Velimatti Leinonen tekee töitä ihmisten ja luonnon kanssa. Työnkuva on monipuolinen kalastuksenvalvonnasta lasten ja nuorten kalastuksen tukemiseen.

Kalastusohjaaja herättää nuoren innostuksen

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö sai vuonna 2017 ensimmäisen kerran kalastonhoitomaksuista rahoitusta 150 000 euroa kalastusohjaajan palkkaamiseksi jokaiseen kolmeentoista piiriinsä Etelä-Suomesta Lappiin. Toiminnan kokonaiskulut olivat noin 170 000 euroa.

– Kalastusohjaajat järjestä-

– Se on ihmisessä sisäänrakennettu moodi: kalastuksen jännitys kiinnostaa. Ongelma on siinä, miten nuoriso ja vanhemmat pohjoisessa tavoitetaan. Tässä sosiaalisen median merkitystä ei voi vähätellä.

Kainuun kalastusohjaaja **Matti Kuljun** onnistumisesta voi pitää esimerkkinä, että kaikki hänen perustamansa

Suurin onnistumisen hetki on nuoren ensimmäinen itse pyydystetty kala.

vät omien vahvuksiensa mukaan kalastustapahtumia, kerhoja, leirejä ja kouluvierailuja lapsille ja nuorille, taustoittaa SVK:n järjestöpäällikkö **Olli Saari**.

Saari laskee, että viime vuoden aikana tavoitettiin 20 000 lasta ja nuorta. Kalastuskerhoja ja jopa uusia seuroja perustettiin, joista Saari mainitsee muun muassa Fisuun Tampere ja Naantalien Alamittaiset.

– Mainio nimi, muuten!

Suurin haaste ei ole asian kiinnostavuus: valtaosa nuorista, joiden kanssa päästään kalalle, tykkää siitä, Saari kuvailee.

neljä kalastuskerhoa ovat täynnä 7–15-vuotiaista.

– Askartelemme kalastusvälineitä ja käymme kalassa, Kulju kuvailee.

Suurin onnistumisen hetki on luonnollisesti nuoren ensimmäinen itse pyydystetty kala.

– Se ilme on aina yhtä ikimuistoinen!

Kalastusohjaajien puuhaamia tapahtumia löytyy muun muassa osoitteesta

www.fisuun.fi/tapahtumat

Lapsille ja nuorille iloa kalastuksen parissa on jakanut moni kalastava aikuinen, kuten Mauri Suojanen.

MIHIN KALASTONHOITOMAKSUSI KÄYTETÄÄN?

Kalastonhoitomaksut kerää Metsähallitus, joka välittää varat maa- ja metsätalousministeriölle. Kalastonhoitomaksuista kertyneet varat jaetaan takaisin kalastajille ja kalastukseen useita eri reittejä. Varoja myönnetään

- kalavesien kestäväan käyttöön ja hoitamiseen, esimerkiksi kalastuksen valvontaan
- kalatalouden neuvontapalveluihin, kuten eri järjestöille
- kalatalousalueille kalavarojen kestäväan käytön ja hoidon suunnitteluun
- vesialueiden omistajille korvauksina vesien käytöstä kalastamiseen
- valtiolle ja Metsähallitukselle kalastonhoitomaksun keräämiseen ja tietojärjestelmien kehittämiseen

Jakaja: Maa- ja metsätalousministeriö ja Ely-keskukset

Jakaja: Ely-keskukset ja kalastusalueet

Jakaja: Maa- ja metsätalousministeriö

KALASTUSUUTISIA

KALATALOUSALUEET HUOLEHTIVAT KALAKANNOISTA

Suomalaisessa kalataloudessa eletään siirtymäkautta, kun uudet kalatalousalueet aloittavat toimintansa vuoden 2019 alussa ja nykyiset kalastusalueet jäävät historiaan.

Kalatalousalueita tulee yhteensä 118, kun nykyisin kalastusalueita on 225. Muutoksen taustalla on vuoden 2016 alussa voimaan tullut kalastuslaki.

Kalatalousalueiden tehtävät ovat suomalaisen kalastuksen kannalta erittäin tärkeitä. Kalatalousalueen päätehtävä on kalavarojen kestävä käytön ja hoidon suunnittelu, mitä varten kalatalousalue tekee käyttö- ja hoitosuunnitelman. Alue vastaa kalavarojen käyttöön ja hoitoon liittyvästä tiedotuksesta, kerää seuranta-

tietoja kalastuksesta ja kalakantojen hoitotoimenpiteistä, järjestää alueensa kalastusvalvonnan ja jakaa viehekalastuksesta kertyneet korvausvarat vesialueiden omistajille.

Kalatalousalueen päätösvaltaa käyttää yleiskokous.

Oikeus kokousedustajaan on osakaskunnilla, osakaskuntiin kuulumattomilla riittävän suurten vesialueiden omistajilla ja valtakunnallisilla kalastusalan järjestöillä.

Yleiskokouksessa oikeus edustajaan on myös rekiste-

röidyillä alueellisilla ympäristön- tai luonnonsuojeluyhdistyksillä sekä saamelaisen kotiseutualueella saamelaiskäräjillä. Edustajalla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus, mutta ei äänioikeutta.

Kalastuksessa suunta on kohti suurempia kokonaisuuksia niin kalatalousalueilla kuin osakaskunnissa. Kuvassa on käynnissä sisävesien suurimman osakaskunnan, Keski-Puulan osakaskunnan, hoitokunnan kokous.

Kuva: Jouni Kirinen

KYSELYTUTKIMUS: VIEHEKALASTUS SUOSITUMPAA KUIN PYYDYSKALASTUS

Suomalainen suuntaa kalavesille usein, ja yleisimmin kalastetaan pilkillä, ongella tai vieheillä. Pyydyksillä kalastaa harvempi, selviää Metsähallituksen teettämästä kalastonhoitomaksun kyselytutkimuksesta. Tutkimukseen

vastasi hieman yli 2 000 aikuista, täysi-ikäistä suomalaista kuluttajaneelissa.

Tutkimuksen mukaan jopa kaksi henkilöä viidestä on kalastanut jollakin tavalla viimeisen vuoden aikana. Tutkimukseen vastanneista miehistä tasan oli kalastanut

jollakin tavoin vuoden sisällä. Naisista hieman alta kolmannes oli suunnannut kalaan.

Kalastaneiden joukosta pilkillä tai ongella oli kalastanut yhteensä 68 prosenttia vastaajista. Myös vieheillä tai perhoilla kalastaminen oli suosittua, sillä vapakalastus-

ta viimeisen vuoden aikana oli harrastanut 51 prosenttia kaikkien kalastajien joukosta. Kalastajista 25 prosenttia eli neljäsosa kertoi harrastaneensa vuoden aikana jonkinlaista pyydyskalastusta.

SAVOON ENNÄTYSSUURI OSAKASKUNTA – HYÖDYT MONINAISET

Etelä-Savoon Keski-Puulalle on muodostunut Suomen sisävesien suurin osakaskunta. Yhteensä 22 osakaskuntaa yhdistyy uudeksi 19 000 hehtaarin kokoiseksi osakaskunnaksi.

Ison osakaskunnan selvin hyöty on kalastusoikeuksien laajeneminen. Tulevaisuudessa muun muassa toimivan lupamyyntin järjestäminen on helpompaa ja istutusten suunnittelu tehokkaampaa,

kun niistä päättää yksi osakaskunta usean sijaan. Jatkossa kalastaja tarvitsee uuden osakaskunnan alueella vain yhden luvan esimerkiksi verkolla, katiskalla tai usealla vavalla uisteluun.

Vastaava yhdistymishanke on meneillään myös Puulan yläpuolisella Kyyvedellä, jonne on muodostumassa koko järven kattava 15 000 hehtaarin osakaskunta.

KOEKALASTUKSET PALJASTAVAT JÄRVEN EKOLOGISEN TILAN

Osa Luonnonvarakeskuksen kalastontutkijoista viettää suurimman osan kesästä järvillä laskemassa ja nostamassa verkkoja. Työn tuloksena selviää muun muassa se, onko vesistö rehevöitynyt.

Teksti ja kuvat: Jaana Tapio

Hei, täällä on suutari. Se on vähän kuin jenkkifutis, jolla on evät. Tosi roteva mutta ihan nätti kala, Luonnonvarakeskuksen tutkija **Pasi Ala-Opas** juttelee.

Suuren osan kesästä moottoriveneessä viettävät tutkijat Pasi Ala-Opas ja hänen työparinsa **Katja Kulo** eivät enää jaksa jokaisesta yksittäisestä kalasta innostua, varsinkin kun suurin osa saaliista on sitä samaa eli särkeä ja ahventa. Toisinaan joukkoon sattuu yllätyksiäkin, ja silloin tällöin varsinkin vierailla järvillä saalista tulee niin paljon, että hyvä kun veneeseen mahtuu. Tässä tapauksessa saaliin suuri määrä ei kuitenkaan ole vain hyvä asia, koska suuri särkisaalis kertoo järven rehevöitymisestä.

Koekalastuksissa käytettävät verkot eivät ole aivan tavallisia kalastusverkkoja. Jokaisessa verkossa on kahtatoista eri silmäkokoa, joista pienimmät ovat solmuväliltään vain viisimillisiä ja isoimmat 55 millisiä. Niinpä verkkoihin jää kiinni kaikenkokoisia kaloja aina poikasista läh-

tien. Vain kaikkein pienimmät ja kaikkein isoimmat kalat jäävät nappaamatta.

Jos verkkoon tarttuu veden laadulle herkempiä hyvän tilan indikaattorilajeja, kuten madetta, siikaa, muikkua tai nieriää, ovat tutkijat tyytyväisiä, koska ne kertovat järven hyvästä happitilanteesta.

Tällä kertaa Lahden Vesijärvellä on nostettavana viisitoista verkkoja, jotka Ala-Opas ja Kulo ovat käyneet laskemassa edellisenä iltana. Verkkojen paikat arvioidaan tietokoneella, ja verkot lasketaan kolmeen eri syvyysvyöhykkeeseen.

– Muilta vesillä liikkujilta tulee joskus vinkkejä hyvistä kalapaikoista, mutta niitä neuvoja emme voi noudattaa. Laskupaikat pitää arpoa, jotta tulos ei vääristyisi, Ala-Opas kertoo.

Kun kaksikko on päässyt maihin, kalat pitää irrottaa verkosta yksitellen. Jälkityössä on vielä paljon näppereltävää, koska pienimmät kalat ovat vain kolmen sentin mittaisia. Kalojen lukumäärä lasketaan ja saalis punnitaan ja mitataan lajeittain sekä verkoittain.

Nostettuihin verkkoihin kiinnitetään muovinen lipare, joka kertoo, mistä kohtaa järveä se on nostettu.

Pasi Ala-Oppaan ja Katja Kulon kesä kuluu lähes kokonaan näytteenotossa järvillä. Talvella käydään läpi tuloksia.

Karttaplotteri-kaikuluotain helpottaa järvellä liikkumista esimerkiksi sumussa.

Pienimmätkin kalat kerätään verkoista talteen, jotta näyte olisi edustava.

Direktiivi ryhdistänyt vesiensuojelua

Vastaavia koekalastuksia tehtiin Suomessa jo ennen EU:n vesipuitedirektiivin voimaantuloa vuoden 2000 lopussa, mutta työ oli epäsäännöllistä. Keskityttiin enemmän tarkkailemaan vedenlaatua sen fysikaalis-kemiallisten ominaisuuksien kautta. Kalakannat ovat kuitenkin yksi niistä biologisista tekijöistä, joiden avulla saadaan tietoa vesistöjen ekologisesta tilasta.

– Idea on, että tuloksia verrataan mahdollisimman luonnontilaisiin samantyyppisiin vesiin ja arvioidaan, paljonko tila on muuttunut, Luonnonvarakeskuksen tutkija **Jukka Ruuhijärvi** kertoo Lammin biologisella asemalla, joka toimii lähialueen koekalastusten tukikohtana.

Luonnonvarakeskuksella on seurattavanaan koko maassa noin 300 erityyppistä järveä, joita koekalastetaan 3–6 vuoden syklillä.

Direktiivi on yhdenmukaistanut kalastontutkimusta koko EU:n alueella, vaikka toteutuksessa onkin paikallisia mausteita. Tutkimusmenetelmät ovat arvioituja ja yhdenmukaisia, mutta silti niitä kohtaan esitetään joskus kritiikkiä.

– Emmehän me tietysti saa täydellistä kuvaa kalastosta, koska kalat eivät liiku vesistöissä tasaisesti vaan parvissa. Lisäksi eri lajit ovat eri tavalla herkkiä tulemaan näytteeseen. Esimerkiksi lahnat jäävät huomommin verkkoihin, Ruuhijärvi kertoo.

Myöskään muikuista ei menetelmällä saa kovin hyvin kuvaa, mutta tavallaan se on tarpeetonkin: jos muikku on runsas laji, järvi on hyvässä kunnossa, koska laji kärsii rehevöitymisestä.

Sen sijaan särki ja ahven, jotka ovat valtaosassa järvistä runsaimmat lajit, tavoitetaan menetelmällä hyvin.

– Joskus käytetään syvissä järvissä täydennyksenä kaikuluotausta, jolla voidaan paremmin arvioida ulapan pienten parvikalojen, muikun ja kuoreen, määriä. Kaikuluotauksen tulokset ovat aika hyvin yhteneväisiä verkkokoekalastuksilla saatuihin tuloksiin.

Tällä hetkellä Suomen järvien tilanne on pääosin hyvä, mutta mitä tulevaisuus tuo tullessaan, sitä ei kukaan tiedä.

Vahinkojen korjaus hidasta

Lahden Vesijärven kauniista ulappaa katsoessa ei uskoisi, että vielä muutaman kymmentä vuotta sitten järvi oli pahasti rehevöitynyt, koska Lahden kaupunki laskee siihen jätevesiään.

– Vesijärven Enonselkä ja Kajaanselkä ovat kalaston osalta ekologiselta tilaltaan vieläkin vain tyydyttäviä. Tavoitehan on, että kaikki Suomen järvet olisivat vähintään hyvässä ekologisessa tilassa, Ala-Opas kertoo.

– Moni kalastaja on sitä mieltä, että Vesijärvi on tosi hyvässä kunnossa, kun täällä on paljon kuhaa ja isoa ahventa. Kalastuksellisesti tämä onkin tosi hyvä järvi. Mutta järvessä on paljon särkikalaa, mikä laskee ekologista luokitusta, Ala-Opas selittää.

Rehevöityneen vesistön kunnan parantaminen onkin hidasta työtä. Parikymmentä vuottakin on lyhyt aika, eikä muilla toimenpiteillä oikein ole merkitystä, jos rehevöitymisen pääsyytä eli esimerkiksi maatalouden tai asutuksen päästöjä ei saada kuriin.

Liiallista särkikantaa voidaan lisäksi karsia hoitokalastuksilla, mutta kalastettujen määrien on oltava suuria, koska muuten särjille tulee vain lisää tilaa lisääntyä.

– Luonnon pilaaminen on paljon helpompaa kuin tilanteen korjaaminen, varsinkin vesistöissä. Vesijärven puhdistuksen eteen on tehty töitä 30 vuotta, eikä sitä ole siinäkään ajassa saatu korjattua täysin, Katja Kulo pohtii.

Tällä hetkellä Suomen järvien tilanne on pääosin hyvä, mutta mitä tulevaisuus tuo tullessaan, sitä ei kukaan tiedä. Yksi suuri uhka on ilmastomuutos.

– Jos käy niin kuin ennustetaan, Etelä-Suomessa lumitalvet käyvät epä-säännöllisiksi. Silloin suurin osa valumasta tulisi talvella eikä enää keväällä. Se lisäisi hajakuormitusta. Kun kevättulvat jäisivät pois, se voisi olla kohtalokasta niille kaloille, jotka ovat tähän asti hakeutuneet tulvarannoille lisääntymään, Ruuhijärvi kertoo. ■

VERKKOKALASTUKSET KERTOVAT MYÖS KUHAN TILANTEESTA

Yksi koekalastusten tärkeistä puolista on se, että niiden avulla voidaan laskea petokalojen, usein kuhan ja ison ahvenen, osuutta verkkosaaliista. Tuloksena on hyödyllistä tietoa kalatalouden suunnittelun kannalta.

– Kalatalouden kannalta olisi järkevää, että vedessä olisi paljon petokaloja, jotka syövät pikkukalaa. Samalla ne tuot-

tavat sellaista saalista, mitä kalastaja haluaa, Ruuhijärvi sanoo.

Niinpä koekalastukset kertovat paitsi vesistön tilasta yleisemmin, myös ravintoketjusta.

Jos petokaloja on vähän, tilanne voi johtua esimerkiksi liian tehokkaasta kalastuksesta tai siitä, että särkien kilpailu estää ahventen määrän kasvamisen.

Kuhan kannat ovat parin viimeisen vuosikymmenen aikana parantuneet ja laji on palannut suurimpaan osaan Suomea. Kantoja on saatu voimistettua istutuksilla, ja myös lämpimämpi ilmastojakso on suosinut kuhan lisääntymistä. Kun vesipuitedirektiivin mukaiset koekalastukset aloitettiin Vesijärvellä, petokalojen osuus kalastosta oli vain kymmenesosa.

– Koska pyynti liian tiheillä verkoilla on lopetettu, ahvenet ja kuhat eivät enää tartu niihin liian pieninä. Lisäksi kun hoitokalastuksilla on vähennetty särkien ja lahnojen määrää, petokalojen osuus on saatu nostettua noin kolmasosaan. Petokalojen suuri osuus on hyvä asia sekä järven että kalastuksen kannalta, Ruuhijärvi sanoo.

SUKUPUUTON PARTAALTA ELÄVIEN KIRJOIHIN

Järvilohen säilyminen on ollut vuosikymmeniä hiuskarvan varassa, mutta nyt lajin tulevaisuus näyttää valoisammalta. Käännös parempaan on monen tekijän summa, jossa kalastuksella on oma tärkeä osuutensa.

Teksti Hasse Härkönen

Suomalaisen järvilohen tarina on ollut alusta kuin jännityskirjasta. Laji syntyi, kun merilohia jäi loukkuun sisävesiin jääkauden jälkeen, ja vuosituhansien kuluessa eristyksissä elänyt laji kehittyi nykyiseen, ainutlaatuiseen muotoonsa.

Viime vuosikymmeninä erityisen kovilla olleen järvilohen tilanne oli jo lajin historian alussa hankalampi kuin merilohen. Sisävesiin jäänyt lohikanta oli kooltaan pieni verrattuna meressä eläviin lohikantoihin, mikä teki järvilohesta merilohista alttiimman erilaisille uhille. Makeaan veteen sopeutuminen ei sekään ollut aivan yksinkertaista.

Ihmisen toimien myötä järvilohen tilanne muuttui dramaattisesti huonommaksi. Kutujokia alettiin muokata muun muassa puunuittoa varten, ja kudulle nousevia lohia pyydettiin tehokkaasti isoilla patopyydyksillä Pielisjoessa 1900-luvun alussa.

Ratkaiseva isku oli kutujokien patoaminen 1950–1970-luvuilla. Voimalaitosten myötä menetettiin järvilohien lisääntymisalueet ja kalojen vapaa liikkuminen estyi. Kun samalla järvikalastus tehostui nailonverkkojen yleistymisen myötä, lohien tulevaisuus oli veitsen terällä.

Tavoitteena luontainen elinkierto

Järvilohi on viimeksi kuluneet lähes 50 vuotta ollut täysin riippuvainen emokalojen viljelystä ja poikasistutuksista. Lohi on sinnitellyt istutusten varassa, ja kaiken kukkuraksi harvat kutemaan nousevat lohet ovat olleet salakalastuksen kohteena.

– Ilman tukitoimia viimeiset järvilohet kuolisivat pois kymmenessä vuodessa, koska kalojen luontainen lisääntyminen on lähes olematonta, Luonnonvarakeskuksen erikoistutkija **Jorma Piironen** sanoo.

Pitkän synkkyyn jälkeen järvilohen tarinassa näkyy nyt vihdoinkin valoa. Asenteet ovat tehneet u-käännöksen 2000-luvulla, ja lukuisat eri tahot voimayhtiöitä myöten haluavat pelastaa järvilohen.

Luontainen lisääntyminen on avain järvilohen säilymiseen ja elpymiseen. Luonnossa syntyneet villit kalat menestyvät istutuskaloja paremmin ja samalla viljelyyn saadaan parempia kaloja. Istutukset ovat tuottaneet huonosti: yhtä jokeen palaavaa kutulohta varten on tarvittu yli tuhat istutettua vaelluspoikasta.

Kuva: Juha Taskinen

Pientä syytä hymyyn. Luken tutkija Jorma Piironen sylissä koiraslohi on matkalla tutkimuspöydälle ja pituusmittaukseen

Istutuksille yhä tarvetta

Nyt vihdoin löytyy enemmän järvilohia, jotka nousevat kutemaan. Syksyllä 2017 Pielisjoen Kuurnan voimalan alta emokaloja saatiin lähes 250 eli viisi kertaa enemmän kuin 2000-luvulla keskimäärin.

– Uuden kalastuslain tuoma tiukka suojelu ja kalastuksen rajoitukset tuottavat tulosta, Jorma Piironen avaa syitä.

Sekä joesta pyydettyjä että laitoksessa kasvatettuja kutulohia on siirretty voimaloiden yläpuolisille kutualueille Ala-Koita jokeen sekä ensimmäistä kertaa myös Lieksanjokeen. Kutualueita on kunnostettu, ja uusi merkittävä hanke on Kuurnan voimalan tulvauomaan rakennettava lisääntymisalue.

– Sinne nousukaloilla on esteetön pääsy ja poikasilla vapaa reitti järveen kasvaan, Piironen sanoo.

Vaikka kaikki entisten kutujokien lisääntymisalueet saataisiin käyttöön, istutuksia tarvitaan myös tulevaisuudessa. Luontainen lisääntyminen riittänee jatkossa ylläpitämään kantaa, mutta kalastettavat kalat olisivat istutettuja. Kalastusta on jatkossakin säädeltävä tarkasti, jotta lohikannan kehitys parempaan ei katkea.

– Kaikki järvilohen uhat eivät ole hävinneet, mutta nyt olemme ratkaisemassa

tärkeintä perusasiasia eli kalojen luontaista lisääntymistä, Piironen sanoo.

– Melkein nollaan hiipuneen kannan vuoksi järvilohen perimä on hyvin kapea, mikä saattaa haitata kannan elpymistä, hän jatkaa.

Joka tapauksessa järvilohen tulevaisuus näyttää paljon paremmalta kuin vuosikymmeniin. Voi olla, että jännitys-näytelmän pelottavimmat hetket ovat jo takana. ■

KRANTTU SISÄVESILAJI

- Järvilohi jäi jääkauden jälkeen saimaannorpan tavoin eristyksiin sisävesiin.
- Alkuperäinen järvilohikanta on ollut Saimaan vesistössä ja Pielisessä. Nyt laji on äärimmäisen uhanalainen.
- Järvilohen alkuperäiset kutualueet sijaitsivat Pielisjoessa, Ala-Koita joessa ja Lieksanjoessa.
- Sopeutuvaan sukulaiskala taimeneen verrattuna järvilohi on kranttu kutupaikkavaatimusten suhteen, mikä rajoittaa lajin kotiuttamista uusiin vesiin.

Järvilohen tulevaisuus näyttää paljon paremmalta kuin vuosikymmeniin.

KUTUPAIKAT KUNTOON – KUURNAAN RAKENTUU LAAJA LISÄÄNTYMISALUE

Pielisjoen Kuurna rakennetaan laaja, noin 5–7 hehtaarin lisääntymis- ja poikastuotantoalue järvilohelle ja -taimenelle. Tulvauomasta muokataan matala ja leveä koski, johon tehdään kutusoraikkoja. Nykyisen tulvavapadon yhteyteen rakennetaan toisessa hankkeessa pienvesivoimala, joka mahdol-

listaa ympärivuotisen virtauksen lisääntymisalueelle. Nyt uomassa on vettä vain tulva- ja poikkeustilanteissa.

Uoman kunnostus on yksi hallituksen kärkihanke, jonka 2,4 miljoonan euron kustannuksista maa- ja metsätalousministeriö rahoittaa puolet. Hanketta rahoit-

tavat myös Kuurnan Voima Oy sekä suuri joukko muita yrityksiä ja alueen kuntia.

Kuurnan tulvauoman rakentaminen ja palauttaminen järvilohen ja -taimenen lisääntymisalueeksi ja elinympäristöksi alkaa arvioiden mukaan vuoden 2018 lopulla.

MUISTA VESILLÄ LIIKKUJIA

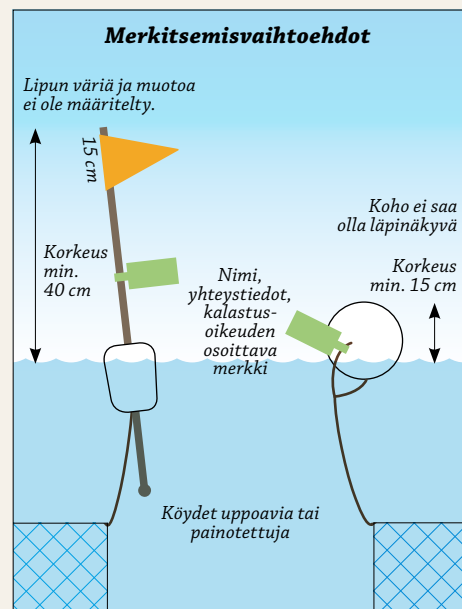
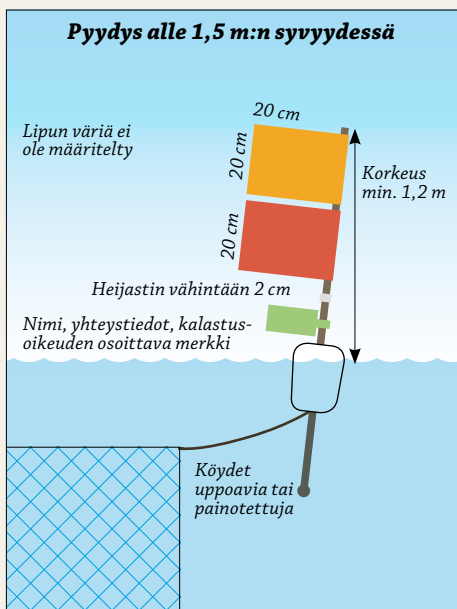
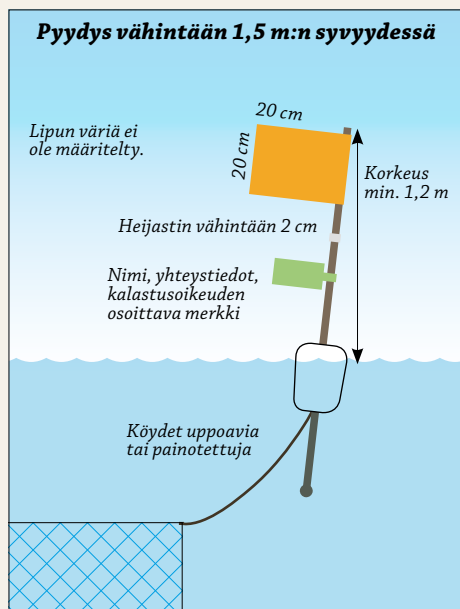
MERKITSE PYYDYKSESI OIKEIN

Seisovien ja kiinteiden pyydysten, kuten verkon, katiskan, rysän tai pitkänsiiman, selvästi havaittava merkintä on kalastuslain mukaan pakollista. Merkinnot auttavat parantamaan veneilyturvallisuutta ja helpottavat kalastuksenvalvontaa.

- Jos pyydys tai usean pyydysten kokonaisuus on **pituudeltaan yli 10 metriä**, on pyydysten molemmat päät ja tarvittaessa haarojen päät merkittävä.
- Köysien**, jotka yhdistävät pyydysket kohoihin tai lippusalkoihin, on oltava uppoavia tai painotettuja.
- Pyydysten merkintään käytettävät **kohot** eivät saa olla läpinäkyviä.
- Pyydysten asettajan **nimi-** ja **yhteystiedot** sekä **kalastus-oikeuden osoittava merkki** (jos alueella vaaditaan merkintää) tulee kiinnittää pyydysten uloimman pään kohon, lippusalon tai merkkisalon yhteyteen.
- Pyydysten saavat **tarkastaa** ja tarvittaessa ottaa talteen valvontaviranomaiset, kalastuksenvalvoja sekä erityisehdoin vesialueen omistaja tai osakas.

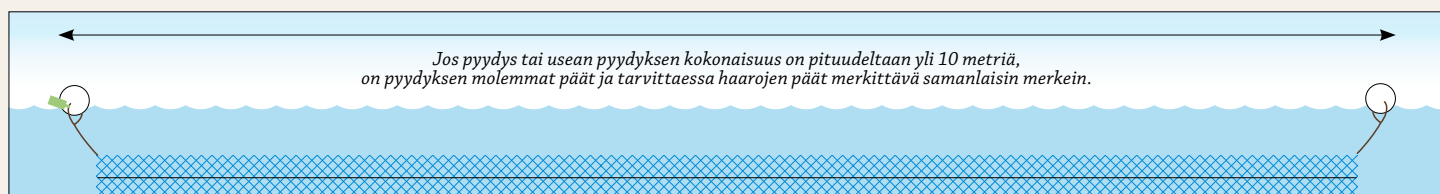

MERKITSEMINEN VESILIIKENNEALUEELLA

Vesialueet jaotellaan kalastusasetuksessa vesiliikenteen käyttämiin alueisiin ja muihin alueisiin. Vesiliikennealueita ovat mm. väylät ja muut runsaasti liikennöidyt vesialueet. Vesiliikennealueella alle 1,5 m:n syvyydessä oleva pyydys merkitään tuplalipulla.

Pyydysten merkintään voi käyttää kohoa tai lippusalkoa. Rapumertaan riittää 5 cm pinnan läpuolelle ulottuva koho.

RAPUVESIEN HIENOA LUMOA

Jokaisen ravustajan vastuulla on rapuruton leviämisen ehkäisy ja täpläravun leviämisen torjunta.

Teksti: Jari Salonen

Rapuruton hillitsemiseksi rapumertoja on hyvä käyttää vain yhdessä järvessä.

Kuva: Aku Ahlholm

Aurinko teki laskua. Kuikka huusi jossakin kauempana ja mukavan lämmin henkäys kävi järven suunnalta. Vesi liplatteli kirkkaana, rantasipi piipitteli kiiven päällä ja kaislat kumartelivat verkkaleen. Suomalaista kesää parhaimmillaan! Oli siis aika lähteä ravunpyyntiin.

Kaislojen ulkopuolella keikkui rivistö kohoja, rapumerrat oli viritetty päivällä vanhoille tutuille paikoille. Tässä oli sopivan matalaa kivikkorantaa, koko järvi täynnä hyvälaatuista juotavaa vettä.

Järvi oli aina tarjonnut rapuja. Näillä rannoilla käytiin jo pikkupoikana pyytämässä tikkurapuja, kalanpalan ja haavin kanssa. Kylän poikien mopoista iso osa oli hankittu rapurahoilla. Mukavia luontoelämyksiä rapureissut ainakin kaikille tarjosivat.

Sitten monelta lähijärveltä ja reittiveisiltä alkoi kantautua murheellisia uutisia. Rapurutto oli tehnyt tuhojaan ja ravut kadonneet tyystin.

Mutta tämä järvi säästyi ihmeen kaupalla, rapukantakin pysynyt vakaana vuodesta toiseen. Sopivan syrjäinen sijainti ja mukavan vaatimaton ulkoasu lienevät pelastaneet jokiravut täällä.

Merrat olivat olleet pyynnissä kuutisen tuntia, koitti aika lähteä vesille. Tällaisena iltahetkenä oli helppo huomata, että oma jokirapumme oli arvokas ja perinteikäs laji. Se oli luotu juuri tällaisiin vesiin ja sillä oli lukemattomia arvovirkoja vedenalaisessa maailmassa.

Pyyntiperinteistä puhumattakaan.

Täplärapujen siirto on rikkomus

Jotta Suomessa säilyisi elinvoimainen jokirapukanta, mutta varsinkin Etelä-Suomessa voitaisiin luoda myös pyyntikuntoutisia täplärapuvesiä, valtakuntaan luotiin rapustrategia. Se ulottuu vuoteen 2022 saakka ja linjausten tavoitteena oli vahvistaa suomalaista raputaloutta.

Kuva: Japo Jussila

Täpläravun (vas.) tunnistaa jokiravusta saksissa olevasta vaaleasta täplästä. Rapurutto on kohtalokas jokiravulle, mutta ei täpläravulle

Strategian yksi kulmakivi oli jokiravun aseman vahvistaminen ja sen elinolojen kohentaminen. Tärkeäksi luokiteltiin joki- ja täplärapukantojen säilyttäminen riittävän kaukana toisistaan. Käytännössä tuottoisat täplärapuvedet ovat suuria, reittivesityyliä syviä järviä. Jokirapu puolestaan menestyy pienissä, alle 500 hehtaarin järvissä sekä pienimuotoisissa virtavesissä.

Etelä-Suomen täplärapukantoja voidaan edelleen pyytää, mutta niiden istutus ja siirto on ehdottoman kiellettyä. Myös silloin, vaikka juuri omasta mökkirannasta haluaisikin tehdä hyvän rapupaikan.

Kaikkien kalastajien pitää tietää, että täplärapujen siirtäminen vesistöstä toiseen on rikkomus!

Rapinaa merrassa...

Pukkasin veneen vesille ja soutelin kohorivistön alkuun. Heti ensimmäisestä merrasta kuului mukava rapina ja pyrstöjen räpsytys. Puolentusinaa syöntikokoista jokirapua – hyvä alku kaudelle. Viimeisen kohon kohdalla saavin pohjalla kömpi jo viitisentoista pirteää saksiniekkää.

Aurinko laski jo metsänrajan pintaan. Loppukesän eksoottinen lämpimän ja hämärän lumo oli käsinkosketeltavaa.

Vesi kielellä odottelin jo huomista iltaa ja rapukekkereitä. ■

*Jutussa on käytetty asiantuntijoina Maa- ja metsätalousministeriön neuvottelevaa virkamiestä **Tapio Hakastetta** sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen johtavaa kalatalousasiantuntijaa **Jorma Kirjavaista**.*

MERRAT VETEEN SAUNAN KAUTTA

Rapurutto on katala, näkymätön, hajuton ja mauton rapuvesien viuhainen. Yksi väärässä paikassa oleva vesipisara voi teoriassa siirtää rutan järvestä toiseen. Siksi jokaisen ravustajan pitää ottaa sen torjunta vakavasti.

Kaikille kalastajille voisi suositella paikoin jo käytettyä

ohjetta, että rapumertoja saa käyttää vain yhdessä järvessä. Jos ravustaa useammalla järvellä, jokaiselle on omat pyydyksensä.

Jos niitä kuitenkin siirtetään vesistöstä tai järvestä toiseen, pyydykset ja muu käytetty välineistö pitää ehdottomasti desinfoida.

Kätevimmin se tapahtuu saunassa. Kolme tuntia 80-asteisessa saunassa riittää. Onneksi nykyaikaiset muoviset rapumerrat kuivuvat varsin helposti. Kolme tuntia saunan lämmössä tai päivä kesäaurinگون paisteessa kuivattaa pyydykset ja tappaa rapuruttoitiöt.

Jos käytössä on havasmertoja, niiden kuivaamisessa pitää olla erityisen huolellinen.

Toinen yksinkertainen puhdistusmenetelmä on mertojen pakastaminen. Kaksi vuorokautta 20 asteen pakkasessa tappaa rapuruton itiöt.

KUN KALOISTA TULI TÄRKEIMMÄT TYÖKAVERIT

Teksti: Mari Siliämaa

Miten käy, kun kalastus muuttuu ammatiksi? Vastaukset kuullaan käsivarren erämaiden harjuspuroilta ja Teijon merialueen kuhavesiltä.

Aki Huhtasen opastuksella kalastetaan muun muassa harria käsivarressa.

Kuva: Aki Huhtanen

Kilpisjärvellä on pakkasta liki kaksikymmentä astetta, mutta kourallinen ranskalaisia on pilkillä yrittäjä **Aki Huhtasen** opastuksella. Vieraat ovat hyvissä käsissä, sillä miehen kokemus on mittava: takana on asiakkaiden kalahetket mukaan luettuna suuri määrä pitkiä kalastuspäiviä Käsivarren erämässä.

Toisaalla Suomen talvessa, Salossa, **Ville Toivonen** taistelee vaakasuoraa vihmovaa lunta vastaan. Tänä keskiviikkona kaupallinen ammattikalastaja, kalastusopas ja yrittäjä Toivonen ei ole merellä. Hän suunnittelee retkeä kiinalaiselle leirikouluryhmälle Teijon merialueelle, Toivoselle tutuille vesille.

Miehiä yhdistää kalastuksesta saatava leipä mutta myös urapolut: kumpikin on ryhtynyt kalastajaksi muista töistä.

– Meni hyvä harrastus pilalle, Huhtanen nauraa niin, ettei asianlaidasta jää epäselvyyttä.

Itselle kehitetty ammatti

Vajaat 20 vuotta sitten oululainen Huhtanen pohti kaipaavansa pohjoiseen aina, kun oli sieltä pois.

– Aloin miettiä, voisinko ruveta kehittämään itselleni ammattia tänne, mies muistelee.

Kalastanut Huhtanen oli käytännössä aina – pääasiassa juuri käsivarressa. Tietä rakennuspuolelta kalastajaksi vii-

Kuva: Ville Toivonen

Ville Toivonen kalastaa Teijon merialueella.

toittivat Simon kalakoulu ja Muonion eräopaskoulu. Kun käsivarresta ei löytynyt kalastusmatkailuyritystä, mies perusti oman ja muutti Kilpisjärvelle.

– Ajattelin, että olen niin kauan kulkenut täällä, että voisin alkaa hyödyntää paikallistuntemusta.

Kalakantojen, kalastuksen ja kalastajien hyväksi

Myös Toivonen on kalastanut koko ikänsä. Iktyonomiopintojen myötä hän aloitti työskentelyn ensin ympäristökeskuksessa virtavesisuunnittelijana, sittemmin Ely-keskuksessa kalastusmestarina.

Toivosen mukaan yksi hienoimmista työtehtävistä kalastusmestarina oli kalastonhoitomaksuista saatavien varojen ohjaus takaisin kentälle: kalakantojen, kalastuksen ja kalastajien hyväksi.

– Työssäni näin, miten hyviin tarkoituksiin kalastonhoitomaksuina kerättävä raha käytetään, Toivonen toteaa ja viittaa erityisesti istutuksiin, joita rahavaroilla tehdään.

Varsinaisen päivätyön ohessa Toivonen toimi apuoppaana kalastusmatkailuyrityksissä. Kun kalastusmestarin työtehtävät kääntyivät enemmän luonnosta neljän seinän sisälle, kypsyi ajatus siirtyä merelle täyspäiväisesti.

– Ajattelin, että jos hommat eivät suju, löydän vastauksen peilistä, Toivonen naurahtaa. ■

KESTÄVÄ KALASTUS ON ELINEHTO

Aki Huhtanen: ”Koukutamme vain pari kalaa päivässä”

Käsivarressa Aki Huhtanen pyrkii tasaamaan kalastuspaiknetta vaihtamalla säännöllisesti kalastuspaikkoja. Etenkin pienien purojen ja lampien harjuskanta on haavoittuva. Huhtasen arvion mukaan vie kymmenestä viiteentoista kalastuspaineetonta vuotta, ennen kuin ”tyhjennetyt” pikkuvesistön harjuskanta on jälleen kunnossa.

Huhtasen kalastusmatkoilla päästetään automaattisesti pois alamittaisten ja uhanalaisten lajien lisäksi suurin osa vahingoittumattomista lihavista emokaloista. Kovemalla pakkasella on huomioitava tosiasiat: kalan silmäkalvon

jäätymisen vuoksi vapauttaminen tulisi tehdä jo pilkkireiässä. Huhtanen keskittääkin pilkkireissut suurille järville, jossa on runsas kalakanta.

Huhtasen mukaan pyydä ja päästä -tyyppinen valikoiva kalastus on arkipäivää ulkomailaisille; moni on aidosti hämmästynyt jo siitä, että muutama 40-senttinen harjus jätetään porukan syömäkaloiksi.

Huhtasen kokemus on, että myös suomalaiset perhokalastajat huomioivat kalakannat hyvin.

– Saadaan vähän syödä kalaa ja kokea paluu luontoon. Se on se saalisviesti, Huhtanen kuvailee.

Ville Toivonen: ”Tämä kala on kestävästi kalastettua”

Ville Toivonen kalastaa mereltä kuhaa ja tähdentää tekevänsä sen kestävästi. Sillä on iso merkitys myös kuhan ostajille, jotka ovat pääasiassa ravinto-oloita ja yksityishenkilöitä.

Toivonen on käyttänyt 50 ja 55 mm:n verkkoja varmistukseksi, että hänen pyytämänsä kuha on vähintään 42-senttistä. Toivonen onkin tyytyväinen kalastusasetuksen siirtymäsääntöön, jonka myötä kaupallisen kalastajan kuhan alamitta Saaristomerellä nousee 40 senttiin vuoden 2019 alussa.

Lisäksi Toivonen korostaa ottavansa kalaa ainoastaan sen verran, mitä pystyy itse kä-

sittelemään: kuha kulkee vain hänen käsiensä kautta ostajalle. Jos verkoissa alkaa olla liikaa saalista, osa verkoista nousee ylös.

Kalastusmatkojensa tilausvahvistukseen Toivonen kirjaa saalista koskevat ehdot: kullakin asiakkaalla on lupa ottaa ruuaksi kaksi haukea, kaksi kuhaa ja viisi ahventa – peratuina tai vaikkapa fileoituina.

Matkoilla käytössä on kiertovesisumppu. Lajista riippumatta suuret, trofeeluokan kalat päästetään aina takaisin veteen. Myös ylimääräisiksi jäävät kalat palautetaan takaisin veteen.

KALASTUSKORTTI

Kohde
Lupatyyppi
Voimassa
Tunnistenumero
Maksettu

Kalastonhoitomaksu
Kalastonhoitomaksu / 2018
Voimassa 31.12.2018 saakka

Todistus kalaston-
hoitomaksusta

Luvanhaltija
Osoite

VENEILIJÄN MUISTILISTA

Teksti: Kimmo Pöri

TARKASTA

Nämä moottoriveneessä lain mukaan pakolliset turvallisuusvarusteet olisi hyvä löytyä soutuveneestäkin:

- pelastusliivit
- aivot tai mela
- ankkuri köysineen
- tyhjennysväline
- sammutin

PIDÄ MUKANA

- Riittävästi polttoainetta.
- Hätämerkinantovälineet eivät ole lain mukaan pakollisia varusteita, mutta niitä suositellaan veneilijän perusvarustukseen.
- Kompassi ja vesialueen kartta.

PIDÄ MIELESSÄ

- Pue pelastusliivit oikein: esimerkiksi paukkuliivien vyötäröhihna tulee kiristää riittävän tiukalle. Veneilyonnettomuuksissa hukku-neilla harvalla on ollut asianmu-kaiset pelastusliivit päällä.
- Poliisin tutkimuksen mukaan noin joka kolmaskymmenes vene on ruorijuopon ohjaama ja valta-osa hukkuneista on käyttänyt al-koholia.

NUMEROT HÄTÄTILANTEESSA

- Hätätilanteissa soita sisävesillä hätänumeroon 112 ja merellä meripelastuskeskuksen hätä-numeroon 02 941 000.
- Maksuton 112 Suomi -puhelin-sovellus paikallistaa puhelimen, jos yhteydet sallivat.

